

МІЖНАРОДНІ НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ ІНТЕРНЕТ-
КОНФЕРЕНЦІЇ ЕКОНОМІЧНОГО СПРЯМУВАННЯ
www.economy-confer.com.ua

Світ економічної науки

Збірник тез міжнародної
науково-практичної
інтернет-конференції

Випуск 30

28 квітня 2021 р.

Тернопіль 2021

"Світ економічної науки. Випуск 30": матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції економічного спрямування. - Тернопіль, 2021. – 40 с.

УДК 330 (063)
ББК 65я431

Збірник тез доповідей укладено за матеріалами доповідей економічної наукової інтернет-конференції «Світ економічної науки. Випуск 30», які оприлюднені на інтернет-сторінці www.economy-confer.com.ua

Наші збірники матеріалів науково-практичних інтернет-конференцій включаються до наукометричної бази даних "РІНЦ / RSCI".

Адреса оргкомітету:
46005, Україна, м. Тернопіль, а/с 797
тел. +380977547363
e-mail: economy-confer@ukr.net

Оргкомітет економічної наукової інтернет-конференції не завжди поділяє думку учасників. В збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Повну відповідальність за достовірність несуть учасники, їх наукові керівники та рецензенти.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів конференції посилання на джерело є обов'язковим.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	5
----------------	---

Економіка та підприємництво

<i>Галас Леся Іванівна</i> АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ.....	7
--	---

<i>Левчук Олена Вікторівна, Вдовін Павло Юрійович</i> ЕФЕКТИВНЕ ВКОРИСТАННЯ ОБОРОННИХ РЕСУРСІВ – СТРАТЕГІЧНЕ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ.....	10
---	----

<i>Ніколаєнко Марія Олександрівна, Дергалюк Богдан Володимирович</i> ПОТЕНЦІАЛ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ У СФЕРІ ЗБУТУ АГРАРНОЇ ТЕХНІКИ.....	12
--	----

Менеджмент. Маркетинг

<i>Власенко Наталя Анатоліївна, Ворона Дмитро Володимирович</i> ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЛОГІСТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ.....	16
--	----

<i>Кітченко Олена Миколаївна, Ільїна Ольга Костянтинівна</i> ОСНОВНІ СПОСОБИ ЕКОНОМІЇ РЕКЛАМНОГО БЮДЖЕТУ.....	18
---	----

<i>Машлій Галина Богданівна, Дробняк Ірина Василівна</i> СУЧАСНИЙ СТАН ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ В УКРАЇНІ.....	20
---	----

<i>Яловега Наталія Іванівна</i> КЛАСИФІКАЦІЯ МАРКЕТИНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	22
--	----

Облік, статистика і аудит

**Чучкевич Дарина Юріївна ОБЛІК БЕЗГОТІВКОВИХ
РОЗРАХУНКІВ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ.....26**

Інформаційні системи і технології

**Чібісова Ірина Валентинівна АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ РІЗНИХ
ОСВІТНІХ ЗАСОБІВ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМП'ЮТЕРНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ.....28**

Податкова система. Бюджетна система. Правові відносини в економічній
системі

**Гуменюк Роман Валентинович ЕКОЛОГІЧНЕ
ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА ПРОБЛЕМИ ЩОДО ЙОГО
ВДОСКОНАЛЕННЯ.....31**

Економічна наука та освіта

**Кузнецова Наталія Богданівна, Каленіченко Аріна Дмитрівна
ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ МІГРАЦІЇ РОБОЧОЇ СИЛИ В
УКРАЇНІ.....35**

ПЕРЕДМОВА

2 квітня 2021 року відійшов у Вічність знаний професор, доктор економічних наук, дійсний член Академії економічних наук України, член громадської організації «Наукова спільнота» та оргкомітету даної інтернет конференції Гуцайлюк Зіновій Володимирович. Зіновій Володимирович народився 6 січня 1950 року у с. Супранівка Підволочиського району Тернопільської області. Саме в Супранівці вже далекого 1957 року Зіновій став першокласником місцевої 8-річки, після її закінчення продовжив навчання у Підволочиській середній школі. До речі не став би він економістом, коли б не реалії радянського часу. Йдеться про ще одне захоплення - журналістику. Лише вимога обов'язкового дворічного стажу практичної роботи завадила Зіновію стати студентом факультету журналістики Львівського університету імені Івана Франка у 1967 році він все ж став студентом на ті часи вибір вищого навчального закладу у Тернополі був невеликий: медичний інститут, філія Львівської політехніки та щойно відкрите Тернопільське відділення Київського інституту народного господарства (сьогодні - Західноукраїнський національний університет), саме до останнього і вступив Зіновій. Навчався за спеціальністю бухгалтерський облік у промисловості не полишав юнак і спорту власне став займатися ним професійно спочатку класичною та вільною боротьбою, а потім важкою атлетикою. Закінчив у 1971 р. з відзнакою обліково-економічний факультет Тернопільського фінансово - економічного інституту за спеціальністю «Бухгалтерський облік в промисловості». Правда одночасно з'явилося ще одне захоплення, яке в майбутньому і визначило життєвий шлях Зіновія Володимировича - наукова діяльність. Нею він почав займатися ще на першому курсі під керівництвом кандидата історичних наук професора Богдана Дмитровича Лановика. Наприкінці того ж року Зіновію Володимировичу запропонували після завершення навчання залишитись працювати Асистентом кафедри економічного аналізу.

З 22 листопада 1971 р. працював в Західноукраїнському національному університеті на посадах викладача, доцента, професора, завідувача кафедри аудиту, проректора. У 1977 р. в Ленінградському фінансово-економічному інституті) захистив кандидатську дисертацію на тему «Удосконалення обліку виробничих витрат і оперативного контролю

собівартості продукції в цукровій промисловості», в 1992 р. у Київському інституті народного господарства - докторську дисертацію на тему «Облік і контроль в управлінні ефективністю виробництва (методологічні та організаційний аспекти на прикладі харчової промисловості)». Автор понад 180 наукових і науково-методичних праць. Колеги та студенти пам'ятають Гуцайлюка Зіновія Володимировича як добру, щиру, порядну та працьовиту людину. Він виховав не одне покоління справжніх фахівців. Всі, кому впродовж багатьох років доводилося працювати пліч-о-пліч з ним, завжди з приємністю згадують моменти як ділового, так і просто людського спілкування. Адміністрація, професорсько-викладацький колектив університету, студенти, колеги, члени нашого оргкомітету конференції та всі, хто знали Зіновія Володимировича висловлюють співчуття родині, друзям та знайомим Зіновія Володимировича. Вічна пам'ять!

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Галас Леся Іванівна

аспірант, Державний вищий навчальний заклад «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Агропромисловий комплекс України – це один з основних секторів господарства країни, продукція якого у січні – березні 2019 року становила 43,9 %, що більше на 5,4 рази в порівнянні з січнем – березнем 2018 року, також було відзначено позитивне сальдо на такі продукти як кукурудза (33,0%), соняшникова олія (21,0%) та пшениця (11,3%), що утворило профіцит майже на 3428,4 млн. дол. США. Сільського господарство є однією з найбільших галузей в Україні на яку припадає майже 20% валового продукту країни.

Ефективність діяльності сільськогосподарських підприємств України – це один з найважливіших економічних показників, який відображає ефективність суспільного виробництва та безпосередньо впливає на умови розвитку аграрного виробництва, що у свою чергу покращує рівень добробуту населення країни в цілому.

Досліджуючи ефективність діяльності сільськогосподарських підприємств науковці використовують різні показники, зокрема: рівень рентабельності виробництва продукції, рівень рентабельності діяльності, обсяг виробництва продукції з розрахунку на 100 га сільськогосподарських угідь, продуктивність праці, фондівіддачу тощо. У даному дослідженні зацентровано увагу тільки на 1 показнику ефективності діяльності аналізованих суб'єктів господарювання – рівні продуктивності праці.

У таблиці 1 відображено показники продуктивності праці трудових ресурсів на аграрних підприємствах України в період 2015 – 2019 рр.

Продуктивність праці трудових ресурсів на аграрних підприємствах України

(у відсотках)

Галузь, та підгалузі	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.
Сільське господарство	98,0	123,3	98,6	115,5	107,0
Рослинництво	95,6	123,8	96,3	117,1	106,0
Тваринництво	106,2	122,9	107,9	110,6	111,6

*Джерело: розробка автором на основі джерела [1, 2]

Продуктивність праці трудових ресурсів на аграрних підприємствах України станом на 2018 р. складала 313627,3 грн на одного зайнятого у сільськогосподарському виробництві (305314,5 грн на одного зайнятого у сфері рослинництва, та 34891,4 грн на одного зайнятого у сфері тваринництва) (табл.1).

Динаміку продуктивності праці зображено на рисунку 1 у відсотковому вираженні до попереднього року, з якого видно, що вона постійно зростала.

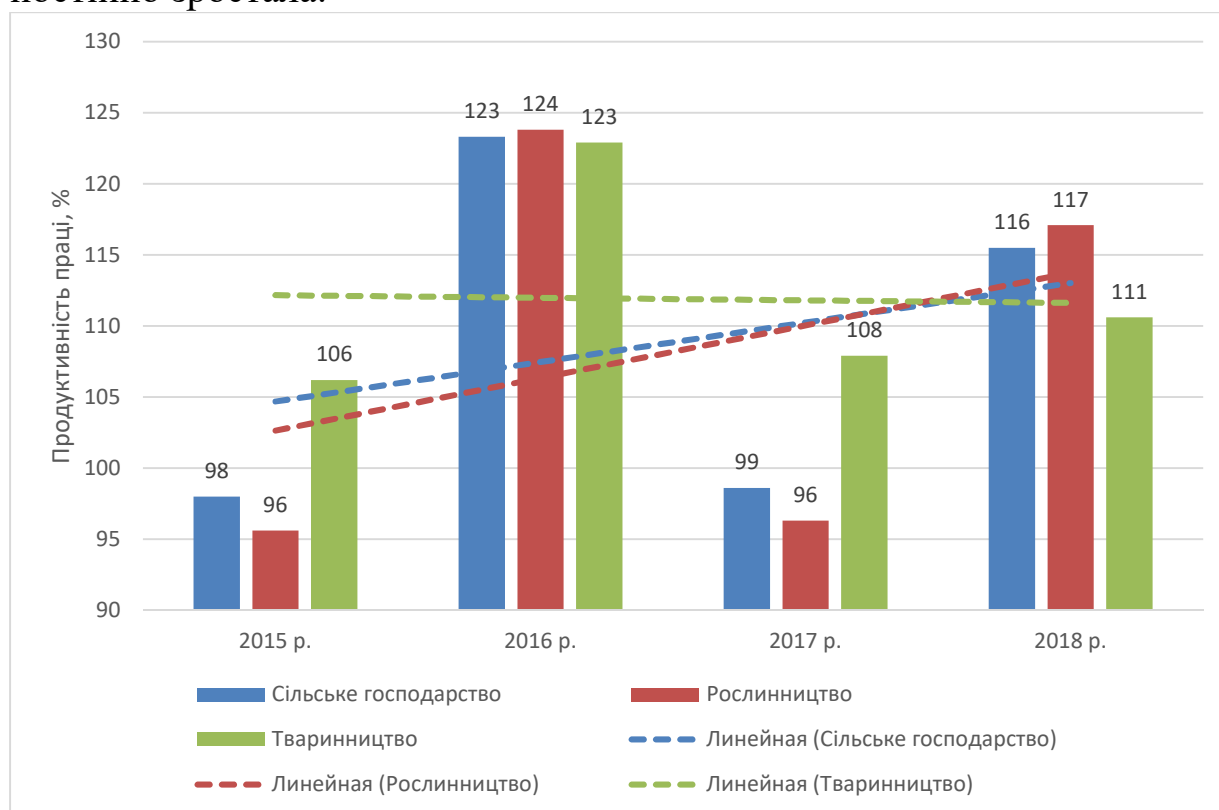

Рисунок 1. Динаміка продуктивності праці

Як бачимо, продуктивність праці у галузі сільського господарства України досягала свого максимуму у 2016 році як у підгалузі рослинництва так і тваринництва, і є досить збалансованою, що у порівнянні з 2015 роком є високим показником. Можна зробити висновок що рівень продуктивності у підгалузі рослинництва та тваринництва з 2015 по 2018 рік постійно зростає.

Причинами зростання продуктивності праці на досліджуваних підприємствах є як нарощення обсягів виробництва сільськогосподарської продукції у підприємствах, так і підвищення фондомісткості виробництва, тобто технологічне оновлення наявного матеріально-технічного забезпечення.

Таким чином галузь сільського господарства України постійно нарощує свій потенціал виробництва, що в свою чергу сприяє збільшенню рівня продуктивності праці його працівників, конкурентоспроможності самої галузі та рівня розвитку агропромислового комплексу України.

Список використаних джерел:

1. Статистичний збірник «Регіони України» [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2019/zb/12/zb_ru2ch2019.pdf.
2. Статистичний щорічник України [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: http://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ1_u.htm.

Науковий керівник: Шматковська Тетяна Олександрівна, кандидат економічних наук, доцент, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

ЕФЕКТИВНЕ ВКОРИСТАННЯ ОБОРОННИХ РЕСУРСІВ – СТРАТЕГІЧНЕ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Левчук Олена Вікторівна

кандидат економічних наук, доцент, провідний науковий співробітник науково-дослідного відділу воєнно-економічних проблем Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України імені Івана Черняховського

Вдовін Павло Юрійович

капітан Збройних сил України, старший інженер відділу забезпечення технікою та майном топографічної служби 115 картографічного центру

Досвід останніх локальних війн і збройних конфліктів, досвід проведення Операції об'єднаних сил (ООС) на сході України, практика утримання та забезпечення потреб армії провідних країн світу свідчать, що до 70% витрат припадає на ресурсне забезпечення. В першу чергу це пов'язано з витратами оборонних ресурсів, під якими розуміються матеріальні, фінансові і людські ресурси, зокрема енергетичні, технологічні, інформаційні, мобілізаційні, інтелектуальні, науково-технічні та радіочастотні ресурси; державний матеріальний резерв та резервні фонди грошових коштів; системи зв'язку, шляхів транспорту та інших об'єктів інфраструктури і території держави; виробнича база оборонно-промислового комплексу (ОПК); оборонна продукція, мобілізаційні потужності, матеріальні цінності мобілізаційного резерву тощо.

Українська сфера оборони перебуває сьогодні на перехідному етапі реформування, основною проблемою якого є забезпечення необхідного рівня боєздатності при обмеженості ресурсів, що виділяються на оборону. В таких умовах раціональне використання оборонних ресурсів стає стратегічним завданням як для Збройних Сил України (ЗСУ) та інших військових формувань (ІВФ), так і для держави в цілому. Виходячи з викладеного вище, проблемні питання ефективного використання оборонних ресурсів постають особливо гостро. Вирішення цих питань є магістральним шляхом в реформуванні ЗСУ та ІВФ країни, економічною основою воєнної та національної безпеки держави.

Зі складу оборонних ресурсів видно, що їх ефективне використання та оптимізація охоплюють всі складові сектору безпеки і оборони (СБО) держави. В цих умовах СБО стає об'єктом державного ресурсного забезпечення. В свою чергу СБО є складною, багатопрофільною, багаторівневою системою, що включає органи державного і військового управління, ЗСУ, ІВФ України. Безперечно, що ядром, системоутворюючим елементом у використанні ресурсів є Збройні Сили України.

В умовах обмеженості ресурсів для забезпечення необхідного рівня обороноздатності держави потрібні висока організація роботи і тісна взаємодія усіх ланок державної влади, узгодженість економічних зусиль і своєчасність здійснення великих і малих заходів щодо удосконаленні сучасного стану. Тому пріоритетним завданням на сьогодні стає інтеграція систем управління у використанні ресурсів держави з метою розподілу їх для подальшого найбільш ефективного використання.

Інтегруючи військове та державне управління у використанні ресурсів держави, система управління оборонними ресурсами (СУОР) дозволяє оптимально використовувати оборонні ресурси, що є одним з основних напрямів економічного забезпечення воєнної безпеки України. Про стратегічну значущість оборонних ресурсів у вирішенні завдань оборони держави свідчить один із сучасних принципів військового будівництва: від завдань оборони держави – до визначення потрібних ресурсів.

Актуальність інтеграції всіх військових формувань СБО в сфері управління оборонними ресурсами обумовлена об'єктивною необхідністю, реаліями розвитку держави, зокрема: стратегічним курсом держави (воєнно-політичні передумови); вимогами Стратегії воєнної безпеки України та Стратегічним замислом застосування Збройних Сил України (воєнно-стратегічні передумови); економічним станом держави (воєнно-економічні передумови).

Оборона країни не є галуззю народного господарства, а виступає специфічною, спеціальною потребою, що задовольняється відповідно до її особливої загальнодержавної функції. Саме тому оборонні фінанси слід розуміти як грошові відносини, що виникають з приводу формування, розподілу, обміну і використання економічних ресурсів на підготовку оборони держави, що включають утримання армії, розвиток оборонної

промисловості, військові дослідження, видатки на ліквідацію наслідків військової діяльності. Такі видатки, по-перше, забезпечують умови виживання держави; по-друге, розвиток вітчизняних науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт; по-третє, підготовку висококваліфікованих спеціалістів найвищого рівня; по-четверте, робочі місця; по-п'яте, експорт озброєнь, який дає можливість збільшити потенціал держави; по-шосте, співробітництво у воєнно-політичній сфері.

Отже, сьогодні, як ніколи зростає актуальність питань фінансового забезпечення потреб Збройних Сил України, адже вони є одним із найбільш важливих національних пріоритетів, гарантом державної незалежності України, умовою її прогресивного, мирного економічного розвитку і, відповідно, зростання добробуту громадян. Слід зауважити, що оборонний бюджет не можна розробляти без стратегічного планування, без розуміння сутності воєнної стратегії. При ухваленні рішень, що впливають на обороноздатність армії, треба вимагати оцінки ефективності розподілу та використання ресурсів, а також відповідної інформації щодо цілей і завдань, що дозволить своєчасно вживати заходи, спрямовані на досягнення кінцевої мети і недопущення негативних наслідків.

ПОТЕНЦІАЛ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ У СФЕРІ ЗБУТУ АГРАРНОЇ ТЕХНІКИ

Ніколаєнко Марія Олександрівна

студентка IV курсу групи УЕ-71, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Дергалюк Богдан Володимирович

доктор економічних наук, професор кафедри економіки і підприємництва, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

У реаліях української економіки аграрний сектор залишається ключовою галуззю економіки, базовою складовою виступає сільське господарство. Цей сектор складає основу продовольчої і в значній частині економічної та екологічної безпеки, а також формує соціально-економічні основи розвитку сільських територій, забезпечує населення значної

кількістю робочих місць та може значно впливати на економічний розвиток регіону загалом.

За даними Державної фіскальної служби до областей з найбільшою питомою вагою у валовій аграрній продукції входять Вінницька, Полтавська, Київська, Харківська і Дніпропетровська області. [3] У свою чергу Харківщину прийнято вважати однією із найбільш потужних агропромислових регіонів України, оскільки 76,7% території області займають сільськогосподарські угіддя – 2,4 млн. га., це третє місце по Україні. Також за загальної площею ріллі (1,9 млн. га.) область займає третє місце по Україні. Область має значний досвід в розвитку органічного землеробства. У 2020 році 24 суб'єкта господарювання здійснюють діяльність з виробництва органічної продукції.

За підсумками січня-липня 2019 року індекс валової продукції сільського господарства в усіх категоріях господарств склав 107,3% (по Україні – 88,8%), з цього показника область посіла 1 місце серед областей України, у тому числі в сільськогосподарських підприємствах – 107,4% (по Україні – 84,7%), в господарствах населення – 107,1% (по Україні – 95,8%).

Одним із ключових факторів, що впливає на покращення виробничої діяльності сільськогосподарських виробників області, є залучення інвестицій: за перші півроку 2020 року у сільському господарстві освоєно 490,2 млн. грн капітальних інвестицій, що становить 7,7% загального обсягу капітальних інвестицій в області.

Станом на 2020 рік в області діяло 2 254 сільськогосподарських підприємств, що складає 5,5% усіх суб'єктів господарювання Харківської області. Загалом за останні роки кількість підприємств, діяльність яких зосереджена у сільському господарстві, значно зросла. Динаміка відображена на рисунку 1.

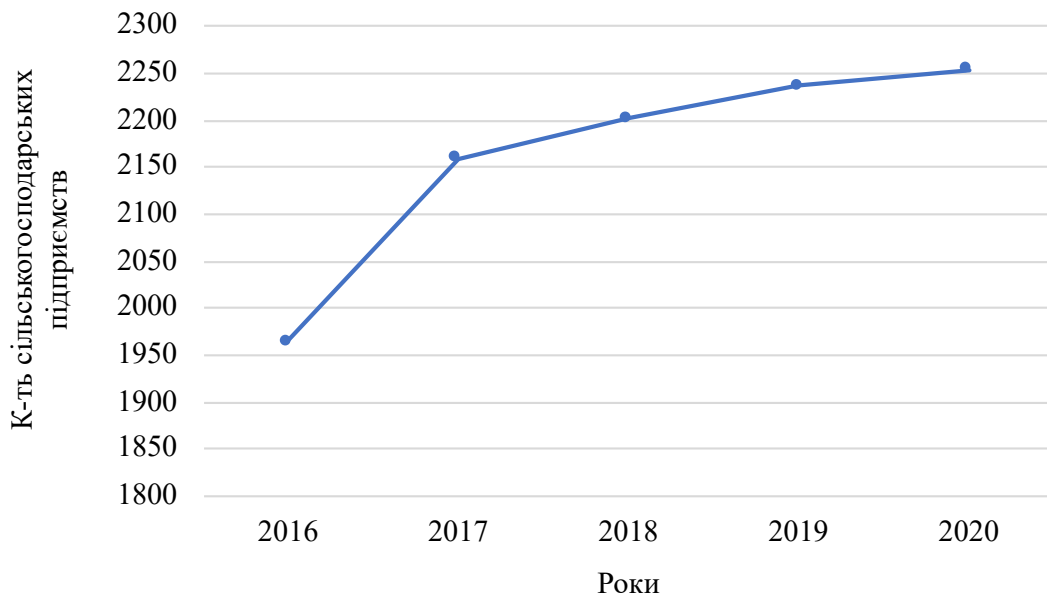

Рис.1 – Динаміка зміни кількості сільськогосподарських підприємств у Харківській області за 2016-2020 роки

Розроблено автором на основі [2]

За даними Департаменту економіки і міжнародних відносин Харківської обласної державної адміністрації протягом 2020 року проводилась робота по технічному та технологічному переоснащенню агропромислового виробництва. За результатами роботи січня - червня 2020 року сільськогосподарські товаровиробники області придбали 186 одиниць сільськогосподарської техніки на суму близько 320,4 млн. грн. Однак рівень фізичного та морального зносу основних виробничих фондів по більшості підприємств все ж залишається на високому рівні, як і по Україні загалом, тому серед пріоритетних завдань обласна державна адміністрація перед собою ставить оновлення та техніко-технологічне переоснащення підприємств агропромислового комплексу [1].

Таким чином з усього зазначеного вище можемо зробити висновок, що Харківська область має значний потенціал у розвитку аграрного бізнесу, що зумовлено як природно-кліматичними, так й історичними та соціально-політичними чинниками. Наразі в області відбувається збільшення підприємств, які задіяні у сільському господарстві, що йде паралельно з нарощування інвестиційного капіталу та, відповідно, попиту на забезпечення виробництва основними виробничими засобами. Тому ми вважаємо, що Харківська область є виправданим та перспективним ринком збуту для підприємств, які здійснюють реалізацію сільськогосподарської техніки.

Список використаних джерел:

1. Програма економічного і соціального розвитку Харківської області на 2021 рік [Електронне джерело] – Режим доступу: – <https://kharkivoda.gov.ua>
2. Державна служба статистики - [Електронне джерело] – Режим доступу: – <http://www.ukrstat.gov.ua/oblasna-derzhavna-administratsiya/struktura>
3. Вісник. Офіційно про податки / Офіційне видання Державної фіскальної служби України [Електронне джерело] – Режим доступу: – <http://www.visnuk.com.ua/uk/publication/100006825>

ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЛОГІСТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

Власенко Наталя Анатоліївна

кандидат технічних наук, доцент, Херсонський національний технічний університет

Ворона Дмитро Володимирович

студент 2Мнлог, Херсонський національний технічний університет

Однією зі складових, що забезпечують ефективність логістичних процесів є логістична інфраструктура. Це поняття комплексне, до складу якого входять і автомобільні дороги. На жаль незадовільний стан доріг в Україні – не секрет для кожного українця чи гостя нашої країни.

Іншою проблемою є те, що Україна сьогодні потопає в смітті, так на кожну людину припадає до 8,5 тон відходів, причому пластик становить близько 10% від загального обсягу відходів (терміни розкладання виробів із пластику можуть сягати тисячі років) [1]. Однак переробляється в Україні лише 3% сміття, це означає що більша частина відправляється на сміттєзвалище. В країні офіційно налічується 5 455 звалищ і полігонів загальною площею понад 8,5 тис. га [2].

Одним із шляхів вирішення вказаних проблем є переробка пластику з подальшим використанням його для виготовлення покриття автодоріг. Наприклад, для будівництва пластиково-бітумних композитних доріг можна використовувати різні види пластику, тим самим збільшуючи його повторне використання. Дуже важливо, що після закінчення терміну служби пластикових панелей композитних доріг їх знову можна переробити для створення нових збірних елементів. Крім того, пластикові дороги – це рішення на користь зменшення використання асфальту, адже асфальтобетон вимагає нафти, яка стає все більш дефіцитною, а процес виробництва негативно впливає на навколишнє середовище. Викид же парникових газів при виробництві доріг із пластику менше (10% бітуму в них замінено пластиком).

Дослідження показали, що пластикові композитні дороги демонструють характеристики, що перевершують асфальтобетонні дороги. Зокрема, вони показують кращу зносостійкість і вимагають мінімального технічного обслуговування [3]. Так, в порівнянні з асфальтобетонним покриттям, пластикове не дає широких тріщин і вибоїн. Це пов'язано з тим, що полімерно-бітумні композитні дороги, на відміну від асфальтобетонних, не вбирають воду, мають більшу гнучкість, що призводить до зменшення пошкоджень. Дорожні покриття залишаються гладкими, що суттєво впливає на ефективність та конкурентоспроможність перевезень.

Ще однією перевагою пластикових доріг є висока швидкість їх монтажу. Якщо для створення асфальтобетонних доріг потрібні місяці, то пластикові дороги можна побудувати за кілька тижнів, адже немає необхідності проведення землерийних і дорожньо-будівельних робіт.

Також перевагою такого покриття є її порожниста структура, де можна розміщувати різні комунікації, кабелі і водовідведення. Є можливість для подальшої модифікації, наприклад, установки датчиків руху.

Враховуючи вище сказане, можна зробити висновок, що для підвищення конкурентоспроможності логістичної інфраструктури України потрібно впроваджувати новітні технології будівництва сучасних доріг з композитним покриттям, в складі якого використовується вторинний пластик.

Список використаних джерел:

1. Пластикова епідемія. – URL: <https://ecolog-ua.com/news/plastykova-epidemiya-ruh-na-znyshchennya-planety-chy-mozhlyvo-shche-zapobigty-nablyzhennyu>
2. Найбільше сміттєзвалища – URL: <https://www.slovoidilo.ua/2020/12/04/infografika/suspilstvo/najbilshe-smittyezvalyshh->
3. Пластикові дороги. – URL: <https://sputnik.by/technology/20191202/1043373560/Uchenye-bridumali-novye-ekologichnye-dorogi.html>

ОСНОВНІ СПОСОБИ ЕКОНОМІЇ РЕКЛАМНОГО БЮДЖЕТУ

Кітченко Олена Миколаївна

*кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та маркетингу,
Національний Технічний Університет «Харківський Політехнічний
Інститут»*

Ільїна Ольга Костянтинівна

*студентка 4 курсу, Національний Технічний Університет «Харківський
Політехнічний Інститут»*

Наразі реклама відіграє величезну роль для будь-якого бізнесу. Вона сприяє зміцненню існуючого іміджу компанії та росту кількості її споживачів. Через те, що перед підприємством найчастіше постає питання збільшення збуту виробленого товару (чи послуги) саме це і є метою проведення рекламної кампанії.

Для того, щоб мати можливість економити кошти рекламного бюджету, зберігаючи при цьому ефективність рекламної кампанії, необхідно додати чималих зусиль. На практиці постає завдання виявити необхідний перелік дій з проведення рекламної кампанії, який допоможе ще точніше влучити до цілі. Найчастіше цю економію можна досягнути збільшивши час та ресурси на етапі підготовки до запуску реклами.

Найпоширенішими способами економії рекламного бюджету підприємства є такі:

1. Збільшення обсягу персональних продажів та його ролі.
2. Запровадження стандартних блоків, щодо реклами для продавців, що сприятиме опосередкованому накопиченню позитивної інформації для фірми.
3. Врахування можливості знижок в ЗМІ.
4. Краще витратити більше коштів на розробку працюючого медіаплану.
5. Рекламна кампанія та її складові повинні бути єдиним цілим в очах споживача. Саме в такий спосіб фірма накопичує про себе інформаційні зусилля та формує позитивний імідж. Необхідно уникати сумбурних посилянь до своєї аудиторії. Провокаційні акції підвищують цікавість та інтерес до бренду але на надто короткий час.

6. Мати гнучкість в реагуванні до тенденцій ринку та вчасно проводити оптимізацію рекламних кампаній, постійно слідкуючи за аудиторією.

7. Впроваджувати в рекламний процес дійсно вражаючі креативи. Головне, щоб цей креатив запам'ятовувався, був виразним та чітко відображував зміст рекламної кампанії та філософію бренду. Тому проведення тестування та фокус-груп стає необхідною складовою.

8. Простота намірів впродовж всієї рекламної кампанії. Споживач повинен бачити головний посыл рекламної кампанії. Велика кількість інформації та різних вражень, можуть відволікати споживача.

9. Розповсюдження інформації по нерекламних каналах та створення таким чином інформаційних приводів, котрі в свою чергу повернуть увагу ЗМІ. Використання засобів PR завжди дозволяє заощадити.

10. Варто робити якомога точніший аналіз для виявлення своєї цільової аудиторії та концентрувати увагу лише на ній. Саме потрапляння до серця цільової аудиторії є одним з найефективніших способів економії рекламного бюджету.

11. Використовувати лише експертні методи для виявлення портрету свого споживача. Глибокі вивчення результатів проведення рекламної кампанії ліпше замінити більш глибоким вивченням теми до її запуску [1].

Маркетингові дослідження перед проведенням рекламної кампанії є обов'язковим елементом, яким не можна нехтувати. Краще за все використовувати ті можливості та ресурси які має підприємство, а саме власних співробітників. Саме вони краще за всіх знають всі аспекти продукту (чи послуги), а також розуміють бажання та потреби споживача.

З приводу величини рекламного бюджету є цікава думка Д. Старча, який вважає, що «хоче неможливо сказати про точний вплив рекламних витрат на продаж, зв'язок між цими величинами очевидна» [2].

Грамотно побудований медіаплан також здатен зменшити величину рекламного бюджету.

Список використаних джерел:

1. <https://business.rin.ru/cgi-bin/search.pl?action=view&num=341421&razdel=16&w=0>
2. <https://kerivnyk.info/osnovy-reklamnoi-diyalnosti5-1>

3. https://aori.ru/news/bolshe_zayavo_za_menshiy_budjet/

СУЧАСНИЙ СТАН ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ В УКРАЇНІ

Машилій Галина Богданівна

кандидат економічних наук, Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Дробняк Ірина Василівна

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Банківська система відіграє надзвичайно важливу роль у діяльності фінансового сектору інфраструктури ринку. Завдяки банківському сектору забезпечується перерозподіл фінансових ресурсів та їх спрямування у пріоритетні галузі економіки. Банківський сектор в Україні на даний час охоплює понад 90% усіх фінансових послуг [1].

Стан його функціонування значно залежить від стану національної та світової економіки, політичних процесів та проведення країною військових дій, темпів інфляції, грошово-кредитної політики Національного банку, рівня конкуренції у банківському секторі, використання банками новітніх технологій, якості менеджменту та рівня технічної оснащеності банківських установ, достатності й якості їх активів, ступеня вмотивованості персоналу до ефективної діяльності, стану інвестиційної активності та багатьох інших чинників. Проаналізуємо зміни кількості банків, що здійснювали діяльність на фінансовому ринку України протягом 2010-2021 років (рис.1). З даних цього рисунку бачимо, що станом на початок 2021 року порівняно із початком 2010 року кількість діючих банків в Україні зменшилася більш як на сто одиниць. Процес різкого падіння чисельності банків розпочався з 2014 року, що співпадає з початком війни на Донбасі, яка сприяла загостренню накопичених проблем української банківської системи. Частина банків опинилась на захопленій ворогом території, частина виявилася неспроможною виконувати нові нормативи та вимоги Національного банку.

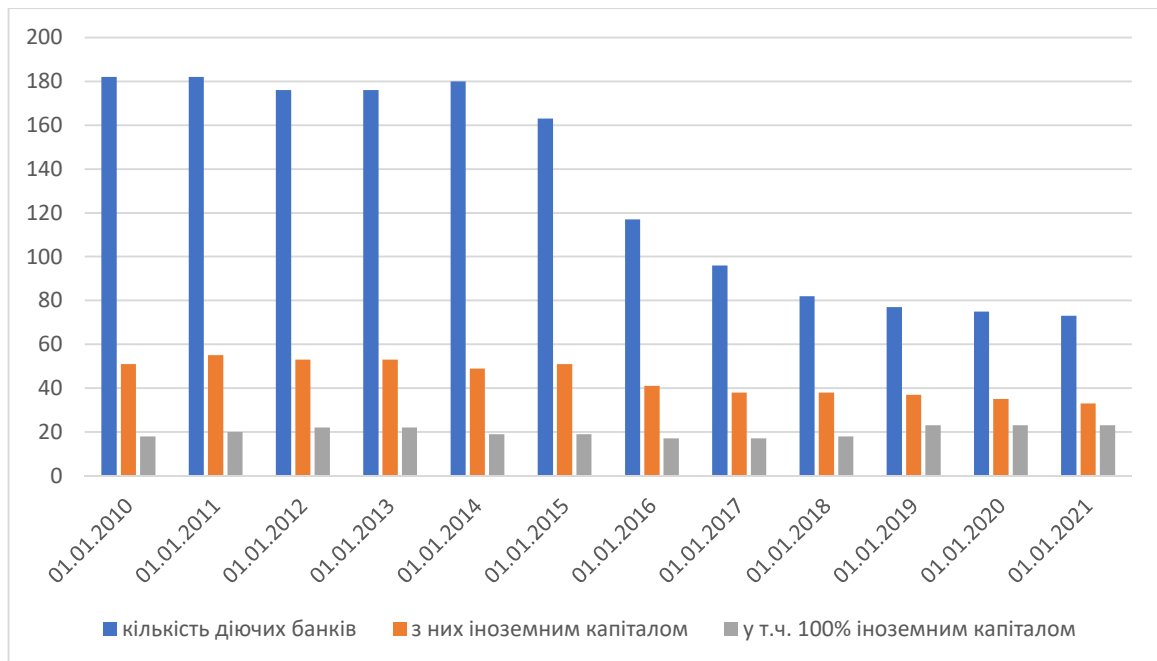

Рисунок 1 – Динаміка кількості діючих комерційних банків України у 2010-2021 роках (складено авторами за даними [2])

Що стосується динаміки кількості комерційних банків із 100%-вим іноземним капіталом, то вона, навпаки, за досліджуваний період зростає. Щодо структури виведених банків за їх розміром, слід відмітити, що серед них виявилось 68% малих банків, 16% - середніх, 13% - великих, 4% - найбільших [3]. Враховуючи, що передумовою успішного функціонування національної економіки є забезпечення високого рівня розвитку комерційних банків, потрібно прагнути до стабільності та підвищення ефективності банківської системи України, впровадження нових банківських послуг та поліпшення якості уже існуючих.

Список використаних джерел:

1. Пурій Г. М. Сучасний стан та перспективи розвитку банківської системи України. *Фінансовий простір*. 2017. № 3 (27). с. 41-45. URL: <https://ofp.cibs.ubs.edu.ua/files/1703/17pgmbsu.pdf>
2. Мінфін. Індекси. URL : <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/count/>
3. Причини і результати «великого банківського очищення». URL : <https://osvita.ua/vnz/reports/bank/20249/>

КЛАСИФІКАЦІЯ МАРКЕТИНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Яловега Наталія Іванівна

*кандидат економічних наук, Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»*

Трактування поняття «маркетингова технологія» є багатоаспектним, тому у різних дослідників має своє значення: у одних – це сукупність взаємопов'язаних суб'єктів маркетингу [1]; у других – сукупність стадій, операцій, прийомів і дій [2]; у третіх – модель маркетингової діяльності [3]; у четвертих – система певних знань [4]; а у п'ятих – методи впливу на споживача для досягнення ринкових цілей [5]. Багатогранність поняття з точки зору теорії говорить про те, що вирішення проблеми залежить від подальшого розвитку маркетингу.

Маркетингова технологія може розглядатися з таких позицій [2; 4; 5]:

– з теоретичної позиції: спеціально організована область знань про способи і процедури оптимізації маркетингових процесів в умовах наростаючої взаємозалежності, динаміки і поновлення соціально-економічних процесів;

– методичної: спосіб здійснення маркетингової діяльності на основі її раціонального розмежування на процедури і операції з їх подальшою координацією, синхронізацією і вибору оптимальних засобів, методів їх виконання;

– управлінської: метод управління маркетинговими процесами, що забезпечує систему їх відтворення в певних параметрах – якості, властивостях, обсягах, цілісності діяльності тощо.

В основі маркетингових технологій лежить ідея повної керованості маркетинговим процесом, його проектування і можливість аналізу шляхом поетапного відтворення.

Сутність маркетингових технологій полягає в тому, щоб, спираючись на постійний зворотній зв'язок, гарантувати досягнення чітко поставлених ринкових цілей. Розробка і впровадження маркетингових технологій мають низку особливостей, які полягають у наступному: орієнтація маркетингових технологій на стратегічні цілі розвитку підприємства; інтегрованість маркетингу із загальною системою

управління підприємством; комплексність маркетингових технологій; безперервність і оновлюваність; адаптивність до постійно мінливих умов функціонування підприємства, та специфіки його діяльності.

Застосовуючи технології маркетингу, підприємство може працювати на цільовому сегменті, забезпечити та збільшити продажі на ньому за рахунок глибокого розуміння потреб покупців, успішно конкурувати з іншими компаніями, підвищити прибутковість або завоювати велику частку ринку в залежності від цілей.

При правильному застосуванні даних технологій підприємство здатне обрати цільовий сегмент, знизити витрати та ризики пов'язані з виходом на ринок, збільшити прибутки від ринкової діяльності, підвищити рівень конкурентоспроможності продукції, а також підвищити власний імідж серед контактних аудиторій. При наявності достатніх грошових ресурсів підприємство також здатне формувати потреби споживачів на ринку.

В якості основних особливостей маркетингових технологій можна виділити те, що вони розробляються під конкретний задум ринкової діяльності, в основі їх – певна економічна стратегія. Технологічний ланцюг маркетингових дій, операцій, комунікацій вибудовується чітко у відповідності до цільових установок, що мають форму конкретного очікуваного результату.

Разом з тим, необхідно врахувати, що маркетингові технології не гарантують «кінцевого» результату, обумовленого суперечливістю та унікальністю їх об'єкта. Об'єкт, з яким вони працюють, – ринок – схильний до дії такої кількості внутрішніх і зовнішніх детермінант, що чітко визначитися в них часто не є можливим.

Разом з тим, необхідно врахувати, що маркетингові технології не гарантують «кінцевого» результату, обумовленого суперечливістю та унікальністю їх об'єкта. Об'єкт, з яким вони працюють, – ринок – схильний до дії такої кількості внутрішніх і зовнішніх детермінант, що чітко визначитися в них часто не є можливим.

Технології маркетингу, згідно наукових поглядів [2; 3; 5] можна класифікувати за такими критеріями як новизна, об'єкт маркетингу, наявність творчого компоненту, ступінь діджиталізації, функції управління, розвиненість клієнтоцентризму, етапи маркетингової діяльності, фінансове забезпечення (табл. 1).

Класифікація маркетингових технологій

Критерії	Види технологій
новизна	традиційні; інноваційні
об'єкт маркетингу	технології B2B; технології B2C; сервісні технології; технології щодо прав на об'єкти інтелектуальної власності
наявність творчого компоненту	класичні; креативні
ступінь діджиталізації	цифрові; прості; змішані
функції управління	аналізу; планування; організації; мотивації; контролю
розвиненість клієнтоцентризму	CRM-технології; технології щодо стейкхолдерів
етапи маркетингової діяльності	сегментації; позиціонування; розробки стратегії; створення маркетингових програм
фінансове забезпечення	звичайні; партизанські/малобюджетні

Останнім часом особливої актуальності набувають маркетингові технології, які характеризуються науково обґрунтованими прийомами і методами, конструктивним підходом до використання наявного у господарюючого суб'єкта потенціалу і, що найголовніше, креативністю, творчим підходом до досягнення поставлених цілей, основними з яких є: CRM-технології; технології вірусного та партизанського маркетингу, трейд-маркетингу; технології прямого та мережевого маркетингу; інтегровані маркетингові комунікації; брендинг і ребрендинг; крос-маркетинг; маркетингові Інтернет-технології; мобільні маркетингові технології; маркетингові технології call-центру; продакт-плейсмент; краудсорсинг тощо.

Підсумовуючи, слід зазначити, що використання маркетингових технологій дає змогу реалізовувати найбільш оптимальну стратегію управління, досягаючи не лише економічного, але й соціального ефекту.

Список використаних джерел:

1. Дайновський Ю. А. Особливості різновидів сучасного маркетингу / Ю. А. Дайновський. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ir.kneu.edu.ua/bitstream/2017/19260/1/15-25.pdf>

2. Мороз Л. А., Князик Ю. М. Маркетинг відносин: проблеми понятійного апарату / Л. А. Мороз, Ю. М. Князик. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://vlp.com.ua/files/17_31.pdf
3. Парсяк В. Н. Маркетинг: сучасна концепція та технології : підручник / В. Н. Парсяк. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2017. – 324 с.
4. Роктанен М. В. Холистический маркетинг и его применение / М. В. Роктанен. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://marketingexpert.ucoz.ua/publ/ehto_interesno/o_marketinge/kholisticheski_j_marketing_i_ego_primenenie/5-1-0-25
5. Сагайдак М. П. Формування системи внутрішнього маркетингу підприємств: монографія / М. П. Сагайдак. – К. : Вид-во ТОВ «СІК ГРУП Україна». 2017. – 508 с.

ОБЛІК БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ

Чучкевич Дарина Юрійвна

студентка 2 курсу, Київський національний університет технологій та дизайну

Господарська діяльність будь-якого підприємства передбачає здійснення розрахунків з іншими підприємствами у готівковій та безготівковій формах. Готівкова форма передбачає розрахунки за допомогою готівки, безготівкові розрахунки здійснюються шляхом перерахування коштів з рахунку банку свого підприємства на відповідні рахунки іншого підприємства.

Безготівкові розрахунки є основним із способів розрахунків між підприємствами. Згідно Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті, безготівковими розрахунками є перерахування певної суми коштів з рахунків платників на рахунки отримувачів коштів, а також перерахування банками за дорученням підприємств і фізичних осіб коштів, внесених ними готівкою в касу банку, на рахунки отримувачів коштів» [1].

Безготівкові розрахунки з часом витісняють розрахунки за допомогою готівки в різних країнах. У розвинених країнах частка безготівкових розрахунків є значно більшою (близько 90 %), ніж в Україні (понад 50 %) [3].

Безготівкові розрахунки мають такі переваги над готівковими розрахунками:

- зменшуються витрати на карбування, друкування, перевезення, зберігання готівкових грошей;
- сприяють безперервному обігу грошових коштів, адже готівкові та безготівкові розрахунки створюють єдиний грошовий оборот коштів в державі;
- такі розрахунки протидіють розвитку сектору тіньової економіки;

- пришвидшують процес оплати товарів, послуг та погашення боргів;
- прозорість проведення та контролю здійснення операцій з грошовими коштами [2].

Видами безготівкових розрахунків є розрахунки за векселями, акредитивом, розрахунковими чеками, платіжними дорученнями та платіжними вимогами-дорученнями. Існує багато проблем стосовно проведення безготівкових розрахунків, а саме недостатній рівень розвитку інфраструктури, висока собівартість проведення операцій, недосконала нормативно-правова база. Шляхами вдосконалення організації безготівкового обороту є прийняття відповідних законів щодо здійснення таких розрахунків, створення ефективної системи контролю за проведенням безготівкових операцій та оформлення відповідних розрахункових документів, гарантування безпеки при здійсненні розрахунків

Отже, безготівкові розрахунки – швидкий, зручний та безпечний спосіб оплатити товари та послуги та відіграють значну роль в економіці країни, сприяють забезпеченню кругообігу грошових коштів. При цьому, розширення сфери застосування безготівкового розрахунку, дозволяє більш точно планувати і контролювати обсяги емісії та вилучення готівкових коштів з обігу в рамках економіки країни.

Список використаних джерел:

1. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті, затверджена постановою Правління НБУ від 21.01.2004 р. №22 - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04>
2. Олешко А. А. Інноваційні тенденції розвитку безготівкової економіки /А. А. Олешко // Інвестиції: практика та досвід. – 2018. – № 10(травень).
3. Безготівкові розрахунки [Текст] : практ. керівництво. - Дніпропетровськ : Баланс-Клуб, 2016. - 94, [2] с. - (Бібліотека "Баланс" ; №12, червень 2016).

Науковий керівник: Бунда Ольга Миколаївна, кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і аудиту, Київський національний університет технологій та дизайну

АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ РІЗНИХ ОСВІТНІХ ЗАСОБІВ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Чібісова Ірина Валентинівна

*доцент, кафедра публічного управління та адміністрування,
Національний авіаційний університет*

Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) - сукупність методів, виробничих процесів і програмно-технічних засобів, інтегрованих з метою збору, обробки, зберігання, поширення, відображення і використання інформації в інтересах її користувачів [1].

З появою в процесі утворення такої складової, як інформатизація, стало доцільним переглянути її завдання. Основними з них є:

- підвищення якості підготовки фахівців на основі використання в навчальному процесі сучасних інформаційних технологій;
- застосування активних методів навчання і, як результат, підвищення творчої та інтелектуальної складових навчальної діяльності;
- інтеграція різних видів освітньої діяльності (навчальної, дослідницької і т.д.);
- адаптація інформаційних технологій навчання до індивідуальних особливостей слухача (студента);
- забезпечення безперервності і наступності у навчанні та вихованні;
- розробка інформаційних технологій дистанційного навчання;
- вдосконалення програмно-методичного забезпечення навчального процесу.

Можна виділити кілька аспектів використання різних освітніх засобів ІКТ в освітньому процесі:

1. Мотиваційний аспект. Застосування ІКТ сприяє збільшенню інтересу і формування позитивної мотивації слухачів (студентів), оскільки створюються умови:

- максимального врахування індивідуальних освітніх можливостей і потреб слухачів (студентів);

- широкого вибору змісту, форм, темпів і рівнів проведення навчальних занять;

- розкриття творчого потенціалу слухачів (студентів);
- освоєння студентами сучасних інформаційних технологій.

2. *Змістовний аспект.* Можливості ІКТ можуть бути використані:

- при побудові інтерактивних таблиць, плакатів та інших цифрових освітніх ресурсів по окремим темам і розділів навчальної дисципліни,
- для створення індивідуальних тестових міні-занять;
- для створення інтерактивних домашніх завдань і тренажерів для самостійної роботи студентів.

3. *Навчально-методичний аспект.* Електронні та інформаційні ресурси можуть бути використані в якості навчально-методичного супроводу освітнього процесу.

Викладач може застосовувати різні освітні засоби ІКТ при підготовці до заняття; безпосередньо при поясненні нового матеріалу, для закріплення засвоєних знань, в процесі контролю якості знань; для організації самостійного вивчення слухачами (студентами) додаткового матеріалу і т.д.

Комп'ютерні тести і тестові завдання можуть застосовуватися для здійснення різних видів контролю та оцінки знань.

Крім того, викладач може використовувати різноманітні електронні та інформаційні ресурси при проектуванні навчальних і позанавчальних занять.

4. *Організаційний аспект.* ІКТ можуть бути використані в різних варіантах організації навчання:

- при навчанні кожного слухача (студента) за індивідуальною програмою на основі індивідуального плану;
- при фронтальній або підгруповій формах роботи.

5. *Контрольно-оцінний аспект.* Основним засобом контролю і оцінки освітніх результатів слухачів (студентів) в ІКТ є тести і тестові завдання, що дозволяють здійснювати різні види контролю: вхідний, проміжний і підсумковий. Тести можуть проводитися в режимі on-line (проводяться на комп'ютері в інтерактивному режимі, результат оцінюється автоматично системою) і в режимі off-line (оцінку результатів здійснює викладач з коментарями, роботою над помилками) [2].

Таким чином, використання ІКТ у підготовки фахівців спеціальності «Публічне управління та адміністрування» значно підвищує не тільки ефективність навчання, але і допомагає вдосконалювати різні форми і методи навчання, підвищує зацікавленість студентів у глибокому вивченні програмного матеріалу.

Список використаних джерел:

1. Гончаренко С. Український педагогічний словник. — К. : Либідь, 1997. — 376 с.
2. Інформаційно-аналітична система контролю та оцінювання навчальної діяльності студентів ВНЗ : монографія / [А. А. Тимченко, Ю. В. Триус, І. В. Стеценко, Л. П. Оксамитна та ін.]. — Черкаси : МакЛаут, 2010. — 300 с.

ЕКОЛОГІЧНЕ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА ПРОБЛЕМИ ЩОДО ЙОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ

Гуменюк Роман Валентинович

*студент, Хмельницький університет управління та права імені Леоніда
Юзькова*

Згідно зі ст. 14.1.57 Податкового кодексу України, екологічний податок - загальнодержавний обов'язковий платіж, що справляється з фактичних обсягів викидів у атмосферне повітря, скидів у водні об'єкти забруднюючих речовин, розміщення відходів, фактичного обсягу радіоактивних відходів, що тимчасово зберігаються їх виробниками, фактичного обсягу утворених радіоактивних відходів та з фактичного обсягу радіоактивних відходів, накопичених до 1 квітня 2009 року [1]. Термін «екологічний податок», наведений у Податковому кодексі України, відповідає загальному визначенню, що використовується Європейським Співтовариством, ОЕСД і Міжнародним енергетичним агентством (ІЕА) [2].

Основна ідея введення екологічних податків полягає у встановленні прямої залежності між розміром податкових відрахувань та ступенем негативного впливу на навколишнє природне середовище й природні ресурси в результаті діяльності суб'єктів господарювання. Історія розвитку та запровадження екологічних податків є тривалою. Уперше ідею екологічного оподаткування висловлено в працях А. К. Пігу [3, с. 512], який запропонував розглядати податки як інструмент впливу на поведінку «забруднювачів» навколишнього середовища, з одного боку, та як стимул до природоохоронної діяльності через дотації – з іншого.

Директорат із податків і митних зборів Європейської комісії розподілив екологічні податки на сім груп за сферами використання:

- енергетичні податки (на моторне паливо, енергетичне паливо, електроенергію);
- транспортні

- плата за забруднення
- плата за розміщення відходів на звалищах та їх переробку;
- податки на викиди речовин, що призводять до глобальних змін
- податок на шумовий вплив;
- плата за використання природних ресурсів.

Найбільш поширеними в країнах Європи є транспортні та енергетичні податки. Так, енергетичні податки складають 72 % від загальної величини екологічних податків у ЄС, а транспортні – 23 %.

Щодо України, то проблеми екологічного оподаткування ніколи не були в центрі уваги вітчизняної податкової нормотворчості. Модель обкладення платежами діяльності, яка прямо експлуатує ті чи інші ресурси навколишнього природного середовища, по суті, не змінювалася ще з кінця минулого століття. За даними Звіту про виконання Зведеного бюджету України за 2019 р., надходження від екологічного податку до бюджетів усіх рівнів склали 2197,7 млн. грн. Це ніщо, навіть у структурі лише податкових надходжень (яких понад 800 млрд грн). Краща ситуація з рентною платою за використання природних ресурсів, але й там 45 млрд. грн (із 51 млрд. грн) надходжень забезпечує плата за видобування корисних копалин.

Тож для України, яка позиціонує себе як держава, орієнтована на європейські цінності, закономірним буде переймати напрацювання в зазначеному напрямі більш досвідчених «колег». Зарубіжні країни використовують екологічні податки для стимулювання інвестиційно-інноваційної діяльності у сфері охорони навколишнього природного середовища. Наприклад, у Швеції та Великобританії деякі екологічні податки запроваджуються з визначення прямого обов'язку з боку держави спрямовувати доходи від екологічних податків на скорочення податків на доходи фізичних осіб та податків на фонд заробітної плати [4, с. 60].

Досвід країн ЄС свідчить про те, що причини дієвості екологічних податків за забруднення в державах ЄС полягають у високих ставках, які спрямовані на те, щоб підприємствам було вигідніше вживати заходи з охорони довкілля, а не забруднювати його. Головна особливість податкового еколого - економічного інструментарію полягає в тому, що зібрані таким способом кошти надходять на бюджетні рахунки відповідного рівня (державного чи місцевого) і використовуються на фінансування екологічних проблем та відшкодування збитків [5].

У сучасних умовах екологічне оподаткування виступає одним із найважливіших елементів регулювання стану навколишнього природного середовища. Однак, діюча система екологічного оподаткування в Україні є не ефективною, про що свідчать залежність обсягу надходжень екологічного податку, передусім від економічних циклів, а не від чинного податкового законодавства; зменшення витрат суб'єктів господарювання на інновації (у тому числі пов'язані з екологією); нераціональний розподіл сум екологічного податку.

Характерною рисою екологічної політики європейських країн є застосування комплексу інструментів впливу на суб'єкти господарювання для забезпечення екологічної безпеки всередині країни. Так, основними з таких інструментів впливу є:

- встановлення високих штрафів за понадлімітне забруднення навколишнього природного середовища за порушення правил поводження з відходами;

- надання субсидій приватним фірмам на забезпечення екологічно безпечного виробництва;

- надання низько відсоткових кредитів на впровадження екологічно чистого процесу виробництва;

- застосування прискореної амортизації, що дає змогу більш швидкими темпами оновлювати основні засоби;

- впровадження пільгових ставок або загалом звільнення від ПДВ операцій із продажу екологічної техніки;

- впровадження пільгового режиму оподаткування нерухомості для природозахисних споруд.

Тому, саме для досягнення належного ефекту слід переймати досвід країн, які спромоглися досягти успіху у сфері екологічного оподаткування. Вважаємо, що в Україні необхідно зменшити витрати на адміністрування екологічного податку, застосовувати його як механізм стимулювання екологічно безпечних виробництв, установити належний контроль за поверненням коштів, акумульованих з екологічно шкідливих виробництв саме в ті регіони, стану довкілля яких нанесли збитки дані виробництва. При цьому важливу роль відіграє рівень екологічної свідомості населення та бізнесу в країні, оскільки питання екологічного оподаткування не є виключно економічним чи юридичним, а передусім виступає морально - етичним і кожні позитивні зміни в даному напрямі

можливі лише за умови усвідомлення важливості його кожним громадянином.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI.URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
2. Рибачок Н. П. Екологічне оподаткування в Україні. Екологічне оподаткування: збірник наукових праць за результатами науково-практичних заходів; НДІ фінансового права. Київ: Алерта, 2013. С. 83–86.
3. Пигу А. Экономическая теория благосостояния. Пер. с англ. Москва: Прогресс, 1985. Т. 1. 512 с.
4. Создание рыночных стимулов к экологизации товаров. Руководство для стран Восточного Партнерства. ОЕСР. 2014. 100 с.
5. Варламова І. С. Екологічне оподаткування як основа сталого розвитку національної економіки. Глобальні та національні проблеми економіки. 2015. URL: <http://global-national.in.ua/archive/8-2015/170.pdf>.

Науковий керівник: Піхняк Тетяна Андріївна, кандидат економічних наук, доцент кафедри, Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова

ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ МІГРАЦІЇ РОБОЧОЇ СИЛИ В УКРАЇНІ

Кузнецова Наталія Богданівна

кандидат економічних наук, доцент, Черкаський Державний бізнес-коледж

Каленіченко Аріна Дмитрівна

студентка, Черкаський Державний бізнес-коледж

Міграційні процеси відбувалися протягом всього періоду існування людства, проте переміщення людей ще ніколи не мало такого впливу на економічний розвиток, політичне та соціальне життя, культурну сферу країн тощо, як сьогодні, коли міжнародна міграція за масштабами охопила весь світ. Складність, вплив і обсяг міграції постійно зростають, перетворюючи її на глобальне явище. Особливістю міграційної ситуації та міграційної політики в багатьох країнах (України в тому числі) є те, що вони виступають одночасно країнами походження, призначення і транзиту мігрантів.

У сучасному світі міжнародні потоки трудової та інших видів міграції, з одного боку, зумовлюють більш складні політичні і економічні зміни у світовому суспільстві, з іншого - зазнають власних змін під дією економічних, політичних та соціокультурних факторів. Якщо розглядати трудову міграцію, то мова йде про заробітки на стороні і виїзд громадян на короткий час, причому виїзд передбачає повернення або до країни результату (зовнішня трудова міграція) або до місця постійного проживання (внутрішня трудова міграція).

Міграцію, як суспільне явище можна трактувати як:

- 1) фактор мобільності (просторового переміщення громадян);
- 2) фактор потреби (прагнення громадян покращити своє матеріальне та соціальне становище);
- 3) фактор стабільності (бажання мігрантів обжитися на новому місці).

Достатньо вагомою сьогодні проблема трудової міграції постала перед Україною. Існує тенденція щорічного зростання показника динаміки

чисельності українців, які перебувають за межами країни в пошуках роботи. З 2017 року мігрувати стало набагато легше, адже Україна отримала безвізовий режим з ЄС (рис. 1.1).

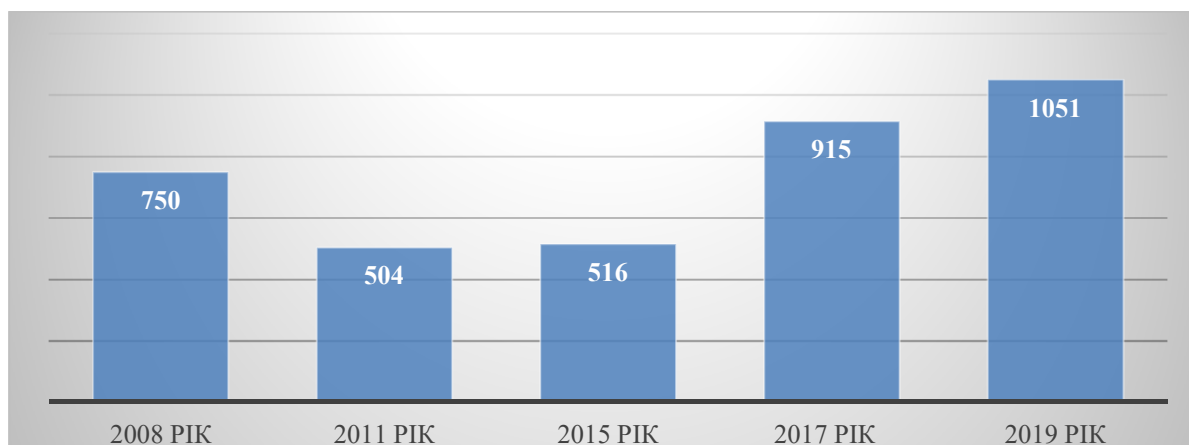

Рис. 1.1 Чисельність потенційних трудових мігрантів України за 2008 – 2019 рр., тис. осіб

Складено авторами за даними [1].

Сучасні міграційні процеси формуються під впливом багатьох чинників, обставин та ситуацій. Чинники конкретизуються в причинах, які переважно обумовлені незадоволеністю певними параметрами суспільного буття. Основні причини трудової міграції можна поділити на економічні та соціальні (табл. 1).

Таблиця 1

Причини трудової міграції	
Економічні	Соціальні
суттєва різниця в оплаті праці, однакової за кількісними і якісними показниками в різних країнах	прагнення до підвищення рівня матеріального добробуту та поліпшення умов праці та життя
прискорення інтернаціоналізації виробництва	етнічно-культурна близькість країни міграції
нерівномірність економічного розвитку країн	тяжіння до реалізації потреб у розвитку особистості
зміна кон'юнктури ринків праці та структури зайнятості	соціальні умови для більш повної реалізації своїх можливостей

Складено авторами за даними [2, с. 272].

Економічні причини міжнародної трудової міграції пов'язують з масштабами, темпами та структурою накопичення капіталу. Скорочення робочої сили внаслідок трудової еміграції зумовлюють скорочення обсягів виробництва та ліквідацію деяких застарілих галузей у країнах походження мігрантів. Суміжною в контексті економічних причин трудової міграції є причина соціальна – зростання рівня бідності серед населення країни – походження. Так, в Україні, у 2020 році частка громадян, які не змогли забезпечити гідне життя собі та своїй родині склала 42,4% і за прогнозами у 2021 році покращення даного показника не передбачається [3].

До причин неекономічного характеру міграції робочої сили також можна віднести політичні, національні, релігійні, расові та сімейні чинники.

Міграційні процеси мають доволі багатоаспектний вплив на країни імміграції та еміграції. Важливо розуміти, що соціально-економічні наслідки трудової міграції мають як позитивні, так і негативні сторони. Як показав світовий досвід, трудова міграція забезпечує численні переваги як країнам, що приймають робочу силу, так і країнам, які її надають. Але помітно, що міграція робочої сили, а особливо міжнародна, продукує гострі соціально-економічні проблеми.

Коли в країні безробіття знаходиться на високому рівні, вплив робочої сили може надати позитивний ефект, офіційно зареєстрований рівень безробіття може знизитися саме внаслідок міграції [4]. При цьому, надходження до бюджету країни можуть значно знизитись, адже, мігранти, які залишають країну, не платять прями податки. Більш того, зростає навантаження соціального забезпечення на працююче населення. Проте, в Україні можна спостерігати наступну тенденцію: із зростанням чисельності іммігрантів, рівень безробіття в країні зростає. Це свідчить про те, що виїжджає з країни молоде працездатне населення та категорія кваліфікованих працівників (табл. 2).

Таблиця 2

Динаміка показників імміграції та рівня безробіття в Україні

Показники	2008	2011	2015	2017	2019
Чисельність іммігрантів, тис. осіб	750	504	516	915	1051
Рівень безробіття, %	6,9	8,6	9,5	9,9	8,6

Складено автором за даними [1, 5]

Чи не єдиним позитивним наслідком трудової міграції для України є значна частка грошових переказів заробітчанами, що переправляється в Україну як офіційними, так і неофіційними шляхами.

За 2020 рік у межах України із використанням систем переказу коштів було переказано 255,2 млрд грн або ж в еквіваленті 9 489,6 млн доларів США. Тобто за 2020 рік сума внутрішньодержавних переказів зросла майже на чверть (23,6%) проти 2019 року. Дана тенденція триває вже не перший рік та продовжує зростати: за 2017 – на 21,4% , за 2018 – на 24,3% та за 2019 рік – на 38,6% [6].

За даними Мінфіну показник переказу коштів в Україну у 2020 році є дещо іншим і склав 8 928 млн дол. США [7]. Рис. 1 демонструє поступово зростаючу динаміку закордонних грошових переказів в Україну.

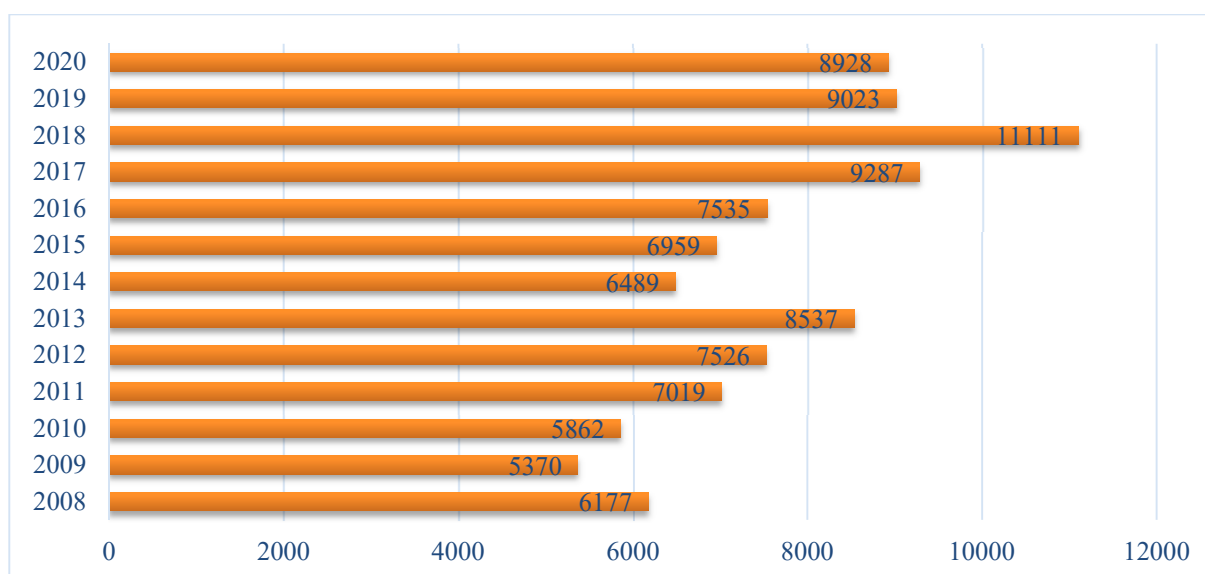

Рисунок 1. Грошові перекази в Україну з-за кордону 2008 - 2020 рр. Складено авторами за даними [7].

Масштаби, причини і наслідки міграційного руху населення впливають на стан розвитку трудового потенціалу країни. Крім кількісних втрат, із міграцією населення, пов'язані й якісні, оскільки в ній беруть участь здебільшого особи найбільш продуктивного віку, порівняно високого рівня освіти, відсутність яких в Україні негативно позначається на характеристиках її трудового потенціалу.

Так, згідно з даними соціологічного дослідження, проведеного в Польщі, 46,4% українських працівників мають наміри залишитися жити у цій країні. Крім того, значно зросли прагнення українських заробітчан відкрити власний бізнес у Польщі [8].

Економічні наслідки трудової міграції мають неабиякий вплив на економіку країни, але держава не повинна стояти осторонь і соціальних проблем. Основними її наслідками є загострення проблем «соціального сирітства» та дистанціювання родин, зростання кількості розлучень; зростання чисельності осіб, не мотивованих до економічної активності; дистанціювання батьків та дорослих дітей, що спричиняє проблеми утримання та догляду осіб похилого віку; зростання ризиків потрапляння мігрантів у схеми торгівлі людьми.

Необхідно зазначити, що у 2020 році стримуючим фактором трудової міграції була пандемія COVID-19. Внаслідок карантинних обмежень мільйони людей не змогли виїхати на заробітки в межах власних держав, тим більш за кордон, як результат, їхні сім'ї залишилися без очікуваного доходу, а працедавці – без необхідної робочої сили. Більш того неможливо навіть порахувати, яка кількість заробітчан опинилася за межами своєї держави без можливості повернення додому.

Отже, аналіз причин та масштабів, що спонукали до зростання трудової міграції в Україні, дав змогу встановити соціально-економічні наслідки активізації еміграційних процесів. Унаслідок зростання міграції відбуваються корінні зміни в зайнятості населення на батьківщині; зростає кількість осіб, які не залучені до виробничої діяльності вдома. Чи не єдиним позитивним наслідком міграції для України є поповнення економіки валютними ресурсами. Безумовно, процеси міграції зупинити неможливо, проте можна їх скорегувати. Лише глибокі реформи у всіх сферах (економіка, освіта, медицина, судова система тощо) та покращення рівня життя населення буде сприяти скороченню процесів міграції в Україні.

Список використаних джерел:

1. Демографія та соціальна економіка / Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи. URL: <https://idss.org.ua/index> (дата звернення: 26.04.2021).
2. Балабанов К.В. Міжнародна економіка: Навчальне електронне видання / К.В. Балабанов, О.В. Булатова, Ю.І. Чентуков. – Маріуполь: МДУ, 2013. – 552с.
3. Названо кількість українців, які працюють, але живуть у бідності: дослідження Інституту демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України. URL: <https://tsn.ua/groshi/nazvano-kilkist-ukrayinciv-yaki-pracyuyut-ale-zhivut-u-bidnosti-1760974.html> (дата звернення: 22.04.2021).
4. Kahanec M. Lessons from Migration after EU Enlargement / M. Kahanec, A. Zaiceva, K. F. Zimmermann.– Discussion Paper, 2009.– №4230 URL: <http://ftp.iza.org/dp4230.pdf> (дата звернення: 26.04.2021).
5. Рівень безробіття в Україні в 2020 р. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/unemploy/2020/> (дата звернення: 26.04.2021).
6. Обсяг переказів в межах України за 2020 рік зріс майже на чверть URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/obsyag-perekaziv-v-mejah-ukrayini-za-2020-rik-zris-mayje-na-chvert> (дата звернення: 26.04.2021)
7. Грошові перекази в Україну з-за кордону 2008 - 2020 рр. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/transfer/> (дата звернення: 26.04.2021).
8. Чому українці переїзять у Польщу? / Дослідження Інституту демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України. URL: <https://idss.org.ua/index> (дата звернення: 26.04.2021).

Підписано до друку 08.05.2021
Формат 60x84/16. Папір офсетний. Друк на дублюкаторі.
Умов.-друк. арк. 4,5. Обл.-вид. Арк 4,95.
Тираж 50 прим.

Громадська організація «Наукова спільнота»
46027, Україна, м. Тернопіль, вул. Загребельна, 23
Ідентифікаційний код 41522543
тел. 0979074970
E-mail: rusenkos@ukr.net

Відріковано ФО-П Шпак В.Б.
Свідоцтво про державну реєстрацію № 073743
СПП № 465644
Тел. 097 299 38 99
E-mail: tooums@ukr.net

**МІЖНАРОДНІ НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ ІНТЕРНЕТ-
КОНФЕРЕНЦІЇ ЕКОНОМІЧНОГО СПРЯМУВАННЯ**

www.economy-confer.com.ua

Світ економічної науки

Випуск 30

*Збірник тез доповідей
міжнародної науково-практичної
інтернет-конференції*

28 квітня 2021 р.

